

**Plan wynikowy z wymaganiami edukacyjnymi przedmiotu edukacja dla bezpieczeństwa
dla klasy I szkoły ponadpodstawowej (liceum i technikum)**

Temat (rozumiany jako lekcja)	Wymagania na ocenę dopuszczającą	Wymagania na ocenę dostateczną	Wymagania na ocenę dobrą	Wymagania na ocenę bardzo dobrą	Wymagania na ocenę celującą
1. Lekcja organizacyjna	Uczeń: – zna zasady pracy na zajęciach oraz kryteria oceniania (PZO).	Uczeń: – zna zasady pracy na zajęciach oraz kryteria oceniania (PZO).	Uczeń: – zna zasady pracy na zajęciach oraz kryteria oceniania (PZO).	Uczeń: – zna zasady pracy na zajęciach oraz kryteria oceniania (PZO).	Uczeń: – zna zasady pracy na zajęciach oraz kryteria oceniania (PZO).
Dział 1. Bezpieczeństwo państwa					
1.1. Polityczne i militarne warunki bezpieczeństwa państwa	Uczeń: – wymienia rodzaje bezpieczeństwa, – wskazuje i omawia poszczególne ogniwa systemu obronności RP, – wskazuje czynniki zagrażające bezpieczeństwu państwa, – rozróżnia zagrożenia czasu pokoju i czasu wojny.	Uczeń: – rozumie pojęcia: <i>polityczne i militarne warunki bezpieczeństwa</i> , – wymienia i uzasadnia geopolityczne, militarne i gospodarcze aspekty bezpieczeństwa państwa, – zna i wymienia zadania parlamentu, prezydenta, rady ministrów w dziedzinie obronności, – rozumie istotę oraz zna elementy składowe systemu bezpieczeństwa	Uczeń: – rozumie istotę problemu bezpieczeństwa, – zna i charakteryzuje podstawowe pojęcia związane z bezpieczeństwem państwa, – wymienia strategiczne cele bezpieczeństwa politycznego państwa.	Uczeń: – wskazuje i omawia poszczególne ogniwa systemu obronności Rzeczypospolitej Polskiej, – identyfikuje wyzwania dla bezpieczeństwa indywidualnego i zbiorowego, kategoryzuje je, przypisuje właściwe znaczenie w kontekście bezpieczeństwa.	Uczeń: – wymienia zdania poszczególnych ogniw wchodzących w skład podsystemu pozamilitarnego, – potrafi omówić sytuację geopolityczną Polski po 1989 r., – przygotowuje prezentację przedstawiającą zmiany granic Polski w okresie od XVII do XX wieku.

1.2. Zarządzanie kryzysowe	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozróżnia zagrożenia czasu pokoju, – zna przykłady zarządzeń, jakie mogą wydać władze w związku z kryzysem. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – orientuje się w podstawowych zasadach zarządzania kryzysowego i rozumie jego istotę, – wyjaśnia znaczenie pojęcia <i>siatka bezpieczeństwa i infrastruktura krytyczna</i>. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – dokonuje analizy i omówienia wybranych zjawisk społecznych (stany nadzwyczajne: stan wojenny, stan wyjątkowy, stan klęski żywiołowej). 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymień etapy zarządzania kryzysowego, – omawia system zarządzania kryzysowego na poszczególnych szczeblach administracyjnych. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – przygotowuje informacje dotyczące stanów nadzwyczajnych ogłoszonych w Polsce w XX wieku.
1.3. Siły Zbrojne RP. Formacje służb mundurowych	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – potrafi wyjaśnić, czym są Siły Zbrojne i jakie są ich zadania. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia zadania Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, – wie, kto kieruje Siłami Zbrojnymi w czasie pokoju i w czasie wojny. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia zadania, struktury oraz przykładowe uzbrojenie i wyposażenie Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, – zna i wymienia nazwy formacji służb mundurowych (w tym obrony terytorialnej) zapewniających bezpieczeństwo państwa oraz wyjaśnia zadania tych służb. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zna i określa zakres działania wybranych stowarzyszeń i organizacji, takich jak: Liga Obrony Kraju, Polski Czerwony Krzyż, Związek Strzelecki „Strzelec”, – omawia podział i zadania jednostek wchodzących w skład Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – przygotowuje prezentację dotyczącą uzbrojenia i wyposażenia wszystkich rodzajów Sił Zbrojnych RP, – zdobywa z różnych źródeł informacje na temat misji pokojowych, w których biorą udział SZ RP.
1.4. Powinności obrotne obywateli	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia powinności obrotne 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wie, w jakich sytuacjach obrotne 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wskazuje i omawia obowiązki wynikające 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia i omawia zadania obrotne, 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zna zakres działania

	obywateli, – wymienia konstytucyjne obowiązki obywatela.	może być powołany do Sił Zbrojnych RP, – rozumie pojęcia: <i>świadczenie osobiste i świadczenie rzeczowe</i> , – omawia obowiązki obywatela wobec ojczyzny, – wyjaśnia, czym jest powszechny obowiązek obrony.	z przydziałów mobilizacyjnych, – wymienia i omawia powinności obronne obywateli RP, – wymienia i omawia formy powszechnego obowiązku obrony, – zna pojęcia: <i>żołnierz rezerwy, ryczałt</i> .	które można realizować w czasie pokoju, – uzasadnia konieczność uczestnictwa w ćwiczeniach samoobrony na wypadek działań wojennych.	wojskowych komend ubezpieczeń, – lokalizuje w swoim miejscu zamieszkania wojskowe komendy ubezpieczeń, – zna kategorie zdolności do czynnej służby wojskowej.
Dział 2. Ochrona ludności i obrona cywilna					
2.1. Międzynarodowe prawo humanitarne	Uczeń: – wyjaśnia podstawowe zasady międzynarodowego prawa humanitarnego.	Uczeń: – wie, czym jest umowa międzynarodowa, – wymienia zadania Międzynarodowego Komitetu Czerwonego Krzyża, – wymienia zadania konwencji genewskiej.	Uczeń: – wie, kim był Henry Dunant, – omawia założenia konwencji genewskiej, – wymienia najważniejsze dokumenty międzynarodowego prawa humanitarnego, – omawia postanowienia konwencji haskiej z 1954 r.	Uczeń: – uzasadnia konieczność utworzenia międzynarodowego prawa humanitarnego, – omawia najważniejsze dokumenty międzynarodowego prawa humanitarnego, – wie, kim jest kombatant zgodnie z MPH.	Uczeń: – zapoznaje się z wybranym przez siebie tekstem MPH i go prezentuje, – odnajduje w swojej okolicy budynki oznaczone symbolami ochrony ogólnej lub specjalnej, – omawia zbrodnie ludobójstwa XX w.
2.2. Ochrona ludności	Uczeń: – wie, czym jest System PRM oraz KSRG,	Uczeń: – wyjaśnia rolę i zasady funkcjonowania KSRG, Państwowej Straży	Uczeń: – wymienia i charakteryzuje ochotnicze służby	Uczeń: – wyjaśnia, w jakim celu został powołany system PRM,	Uczeń: – przygotowuje materiały dotyczące historii OSP, TOPR,

	– wymienia zadania Państwowej Straży Pożarnej.	Pożarnej oraz Państwowego Ratownictwa Medycznego.	oraz podmioty ratownicze, takie jak: OSP, GOPR, TOPR, WOPR.	– omawia, w jakich sytuacjach korzystamy z pomocy LPR.	GOPR, WOPR.
2.3. Obrona cywilna. Alarmowanie i informowanie ludności	Uczeń: – przedstawia zadania obrony cywilnej, – wie, jak zachować się w sytuacji zagrożenia, – rozpoznaje sygnały alarmowe, – wie, jakie urządzenia wykorzystuje się do ogłaszania i odwoływania alarmów, –	Uczeń: – wymienia podstawowe dokumenty ONZ regulujące funkcjonowanie obrony cywilnej w świecie, – zna rodzaje alarmów i komunikatów ostrzegawczych, – omawia zadania obrony cywilnej, – omawia sposoby ogłaszania i odwoływania alarmów.	Uczeń: – omawia podstawy prawne funkcjonowania ochrony ludności i obrony cywilnej w Rzeczypospolitej Polskiej, – omawia zasady postępowania po ogłoszeniu alarmu, – przedstawia procedury postępowania po ogłoszeniu zagrożeń.	Uczeń: – omawia cele ostrzegania ludności przed zagrożeniami, – ustala liczbę i lokalizację syren alarmowych w swojej miejscowości lub jej pobliżu, – wie, że sprawne działanie systemu alarmowania informowania przeciwdziała panice.	Uczeń: – przygotowuje prezentację multimedialną przedstawiającą system ostrzegania przed zagrożeniami.
2.4. Ewakuacja ludności, środków materiałowych oraz zwierząt	Uczeń: – potrafi odpowiednio zachować się w czasie ewakuacji, – zna pojęcie <i>samoewakuacja</i> , – wie, w jaki sposób przygotować się do ewakuacji, – zna drogi	Uczeń: – wymienia rodzaje ewakuacji, – zna i omawia zasady zachowania się ludności po ogłoszeniu ewakuacji, – potrafi zaplanować samoewakuację, – wie, jakie są cele ewakuacji mienia,	Uczeń: – wyjaśnia, na czym polega ewakuacja I, II i III stopnia, – opracowuje listę rzeczy, które należy zabrać w przypadku ewakuacji, – omawia czynności, które należy wykonać po ogłoszeniu ewakuacji,	Uczeń: – omawia zadania władz lokalnych oraz odpowiednich służb podczas ewakuacji, – potrafi ewakuować się w trybie nagłym, – wyjaśnia zasady zaopatrzenia ewakuowanej ludności	Uczeń: – przygotowuje plan ewakuacji budynku szkoły.

	<p>ewakuacyjne w szkole, – wskazuje drogi ewakuacji w szkole.</p>	<p>– omawia zasady ewakuacji ludności i zwierząt z terenów zagrożonych.</p>	<p>– wyjaśnia, w jakiej sytuacji dokonuje się ewakuacji mienia, – wyznacza strefę bezpieczeństwa w sytuacji zagrożenia, – zna zasady ewakuacji z budynku szkoły.</p>	<p>w żywność i wodę, – uzasadnia potrzebę przeciwdziałania panice, – omawia rolę różnych służb i innych podmiotów, uzasadnia znaczenie bezwzględnego stosowania się do ich zaleceń.</p>	
Dział 3. Zagrożenia czasu pokoju. Działania ratownicze w sytuacjach zagrożeń					
3.1. Pożary	<p>Uczeń: – zna źródła powstawania pożarów, – wie, jak zachować się podczas pożaru, – zna numery alarmowe do poszczególnych służb ratunkowych, – uzasadnia znaczenie przeciwdziałania panice i podporządkowania się poleceniom służb ratowniczych.</p>	<p>Uczeń: – charakteryzuje zagrożenia pożarowe w domu, w szkole i w najbliższej okolicy, – potrafi właściwie powiadomić służby ratunkowe o pożarze, – wyjaśnia, jak gasić płonącą odzież na człowieku oraz olej na patelni.</p>	<p>Uczeń: – wymienia elementy trójkąta spalania, – zna i omawia wybrane znaki przeciwpożarowe, – wymienia rodzaje i zasady użycia podręcznego sprzętu gaśniczego, – potrafi dobrać odpowiedni rodzaj środka gaśniczego w zależności od rodzaju pożaru,</p>	<p>Uczeń: – wymienia sposoby zapobiegania pożarom, – omawia zasady właściwego reagowania podczas pożaru, – opisuje sposób obsługi gaśnic i hydrantu wewnętrznego, – wymienia podręczny sprzęt gaśniczy, – potrafi wyjaśnić, w jaki sposób powinna przebiegać ewakuacja z budynku</p>	<p>Uczeń: – przygotowuje pełną listę służb i instytucji w okolicy, do których można zwrócić się o pomoc w sytuacji zagrożenia, – omawia sposoby przeciwdziałania panice.</p>

3.2. Wypadki komunikacyjne	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia najczęstsze przyczyny wypadków komunikacyjnych, – zna sposób zabezpieczenia miejsca zdarzenia, – opisuje obowiązki pieszego i kierowcy w zakresie zachowania się na drodze w momencie przejazdu karetki pogotowia lub innego pojazdu z włączonymi sygnałami uprzywilejowania. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia różnicę pomiędzy kolizją a wypadkiem, – wie, w jaki sposób zapewnić bezpieczeństwo ratownikowi, poszkodowanym i świadkom zdarzenia. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – potrafi omówić sytuacje wymagające ewakuacji z pojazdu, – potrafi zademonstrować technikę ewakuacji z pojazdu, – potrafi zapewnić bezpieczeństwo ratownikowi, poszkodowanym i świadkom zdarzenia. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie tunelu ratowniczego, – zna odległości, w jakich należy umieścić trójkąt ostrzegawczy w zależności od obszaru, na jakim się znajduje, – wymienia sytuacje, w których dochodzi do uszkodzenia kręgosłupa. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – przygotowuje zestawienie wypadków i kolizji mających miejsce w poprzednim roku w jego miejscowości lub województwie.
3.3. Zagrożenia związane ze zjawiskami atmosferycznymi	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia źródła zagrożeń w najbliższym otoczeniu, – wie, jak należy chronić się przed działaniem niskiej i wysokiej temperatury, 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wie, jakie zagrożenia związane ze zjawiskami pogodowymi występują na terenie naszego kraju, – wie, dlaczego należy sprawdzać prognozę pogody, 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – potrafi udzielić pomocy osobie, która uległa wyiębieniu, – wymienia i charakteryzuje źródła zagrożeń w najbliższym otoczeniu, – przedstawia typowe zagrożenia zdrowia 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – podaje przykłady zagrożeń, które wystąpiły w Polsce w ostatnich latach, – wie, gdzie w jego województwie znajdują się zapory wodne, ocenia ryzyko 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie opracowuje mapę zagrożenia powodziowego dla wybranego województwa, – przygotowuje prezentację przedstawiającą

	<ul style="list-style-type: none"> – wie, jak zachować się czasie burzy, śnieżycy, wichury i powodzi, – wie, jak należy chronić się przed działaniem niskiej i wysokiej temperatury, – zna zasady postępowania w czasie śnieżycy i mrozu. 	<ul style="list-style-type: none"> – zna procedury postępowania w czasie burzy i wichury, – zna procedury postępowania w czasie zagrożenia powodziowego i powodzi, – wie, jak należy zachować się w górach przed wyjściem na szlak. 	<ul style="list-style-type: none"> i życia podczas powodzi lub innych klęsk żywiołowych, – potrafi prawidłowo zachować się w przypadku zejścia lawiny. 	<ul style="list-style-type: none"> powodzi na wypadek ich przerwania. 	<ul style="list-style-type: none"> procedury postępowania w czasie zagrożeń naturalnych.
<p>3.4. Zagrożenia techniczne</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia przykłady zagrożeń technicznych, – wie, jak postępować w sytuacji wystąpienia katastrofy technicznej, – uzasadnia konieczność przestrzegania bezpieczeństwa własnego i innych ludzi podczas różnorodnych zagrożeń. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia procedury postępowania w przypadku katastrofy budowlanej i komunikacyjnej, – przedstawia zasady działania w sytuacji wycieku gazu z instalacji w budynku mieszkalnym. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, jak należy się zachować w sytuacji odnalezienia niewypału lub niewybuchu, – przedstawia zasady przestrzegania bezpieczeństwa na miejscu zdarzenia. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia przyczyny powstawania zagrożeń technicznych, – wymienia i charakteryzuje źródła zagrożeń w swoim najbliższym otoczeniu, – wyjaśnia, na czym polega właściwe postępowanie w momentach wystąpienia poszczególnych zagrożeń. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – przygotowuje miniporadnik dotyczący postępowania w sytuacji różnorodnych zagrożeń.

<p>3.5. Zagrożenia chemiczne i radiacyjne</p>	<p>Uczeń: – wymienia zastępcze środki ochrony skóry i dróg oddechowych przed środkami chemicznymi, – wie, jakie materiały można wykorzystywać, jako zastępcze środki ochrony dróg oddechowych i skóry, – przedstawia najczęstsze przyczyny uwolnienia niebezpiecznych środków chemicznych (NSCh).</p>	<p>Uczeń: – przedstawia zasady postępowania w sytuacji prawdopodobieństwa przeniknięcia niebezpiecznych środków chemicznych do budynku mieszkalnego, – wyjaśnia zasady postępowania w przypadku awarii instalacji chemicznej, środka transportu z materiałami niebezpiecznymi lub rozszczelnienia zbiorników z substancjami toksycznymi.</p>	<p>Uczeń: – opisuje kolejność działań w sytuacji wypadku pojazdu z udziałem niebezpiecznych substancji chemicznych (NSCh) i TŚP, – zna tablice oznaczające materiały niebezpieczne w transporcie, – wyjaśnia znaczenie pojęć: <ul style="list-style-type: none"> • odkażanie, • dezaktywacja, • dezynfekcja, • deratyzacja, – wyjaśnia, na czym polegają zabiegi specjalne i sanitarne, – wymienia sposoby zabezpieczenia żywności i wody przed skażeniami.</p>	<p>Uczeń: – wymienia rodzaje oznaczeń substancji toksycznych i miejsca ich eksponowania, – rozpoznaje oznaczenia substancji toksycznych na pojazdach i budowlach, – uzasadnia konieczność przestrzegania bezpieczeństwa własnego i innych ludzi podczas różnorodnych zagrożeń, – omawia wpływ środków promieniotwórczych na ludzi, zwierzęta, żywność i wodę.</p>	<p>Uczeń: – przygotowuje informacje dotyczące dróg przejazdu pojazdów przewożących materiały niebezpieczne w swoim województwie.</p>
<p>3.6. Zagrożenie terroryzmem. Cyberprzemoc</p>	<p>Uczeń: – wie, jak postępować w przypadku podłożenia bomby oraz samochodu pułapki,</p>	<p>Uczeń: – wyjaśnia, jak rozumie pojęcie <i>terroryzm</i>, – wymienia i omawia środki i metody ataków terrorystycznych, – potrafi właściwie</p>	<p>Uczeń: – charakteryzuje motywy ataków terrorystycznych, – wskazuje informacje, jakie należy podać przy zgłaszaniu</p>	<p>Uczeń: – omawia, co może być potencjalną oznaką zagrożenia terrorystycznego, – wymienia przykłady skutków użycia</p>	<p>Uczeń: – omawia przyczyny i skutki najbardziej spektakularnych zamachów terrorystycznych, które miały miejsce</p>

	<ul style="list-style-type: none"> – wie, po czym można rozpoznać samochód pułapkę, – zna pojęcie <i>żywa bomba</i>, – wie, jak postępować z osobą niebezpieczną, – wie, jak zachować się po zamachu bombowym. 	<p>ocenić sytuację zagrożenia,</p> <ul style="list-style-type: none"> – wskazuje niewłaściwe zachowania dotyczące cyberprzemocy i wie, jaka powinna być na nie właściwa reakcja. 	<p>na policję podejrzenia o podłożeniu ładunku wybuchowego,</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia podstawowe procedury postępowania w czasie zagrożenia bombowego, – wyjaśnia znaczenie cyberprzemocy i zna procedury postępowania w przypadku jej wystąpienia. 	<p>środków biologicznych, chemicznych i wybuchowych,</p> <ul style="list-style-type: none"> – wskazuje sposoby przeciwdziałania panice. 	<p>w XX i XXI w.</p>
Dział 4. Pierwsza pomoc					
4.1. Pierwsza pomoc. Triada życia	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozumie znaczenie podejmowania działań z zakresu udzielania pierwszej pomocy przez świadka zdarzenia oraz przedstawia jego rolę, – wymienia działania wchodzące w zakres pierwszej pomocy, – zna ogniwa łańcucha przeżycia, – wymienia numery 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – przedstawia schemat wzywania pomocy, – rozumie znaczenie podejmowania działań z zakresu udzielania pierwszej pomocy przez świadka zdarzenia oraz przedstawia jego rolę, – wyjaśnia podstawowe zasady postępowania ratownika na miejscu zdarzenia, – omawia poszczególne ogniwa łańcucha 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – podaje definicję pierwszej pomocy, wymienia cele i zadania pierwszej pomocy, – przedstawia zasady zapewnienia bezpieczeństwa ratownikowi, poszkodowanym i świadkom zdarzenia, – wymienia potencjalne zagrożenia dla ratownika, – wykazuje się znajomością schematu prowadzenia rozmowy 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – uzasadnia konieczność udzielania pierwszej pomocy, – potrafi dokonać oceny miejsca zdarzenia oraz je zabezpieczyć, – demonstruje sposób udrożnienia dróg oddechowych i potrafi wyjaśnić znaczenie tej czynności, – omawia schemat ABC. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia konsekwencje nieudzielenia pierwszej pomocy, – przedstawia anatomię i fizjologię układu nerwowego.

	<p>telefonów alarmowych, – zna pojęcie <i>stan zagrożenia życia</i>.</p>	<p>przeżycia, – omawia rolę układu nerwowego, układu krążenia i układu oddechowego w utrzymywaniu podstawowych funkcji życiowych.</p>	<p>z dyspozytorem służb ratunkowych, – wymienia stany zagrożenia życia, – wyjaśnia, dlaczego po zatrzymaniu krążenia, ważne jest natychmiastowe podjęcie czynności ratunkowych.</p>		
<p>4.2. Poszkodowany nieprzytomny. Zadławienia</p>	<p>Uczeń: – wymienia objawy utraty przytomności, – potrafi dokonać wstępnej oceny poszkodowanego, – dokonuje oceny funkcji życiowych, – zna schemat postępowania z poszkodowanym nieprzytomnym, – zna mechanizm zadławienia, – omawia schemat postępowania w przypadku zadławienia.</p>	<p>Uczeń: – zna konsekwencje utraty przytomności, – wie, dlaczego nieprzytomnemu należy udrożnić drogi oddechowe, – potrafi udzielić pomocy osobie nieprzytomnej, – potrafi ułożyć poszkodowanego w pozycji bezpiecznej, – wyjaśnia pojęcie i mechanizm zadławienia, – omawia schemat postępowania w przypadku zadławienia.</p>	<p>Uczeń: – wyjaśnia mechanizm niedrożności dróg oddechowych u osoby nieprzytomnej, – wie, w jaki sposób zapewnić osobie nieprzytomnej komfort termiczny, – potrafi wykonać rękoczyn ratunkowe w przypadku zadławienia u dorosłych i niemowląt.</p>	<p>Uczeń: – wie, w jaki sposób należy zapobiegać skutkom utraty przytomności, – omawia i przedstawia odmienną ułożenia w pozycji bezpiecznej kobiety ciężarnej, – wymienia przykłady działań zapobiegających zadławieniu u małych dzieci.</p>	<p>Uczeń: – przygotowuje informacje na temat zadań i działania SOR oraz CPR.</p>

<p>4.3. Nagłe zatrzymanie krążenia u osoby dorosłej. Zastosowanie AED</p>	<p>Uczeń: – potrafi rozpoznać poszkodowanego, u którego doszło do nagłego zatrzymania krążenia (NZK), – umie wykonać zgodnie z algorytmem resuscytację krążeniowo-oddechową u osoby dorosłej, – opisuje zastosowanie automatycznego defibrylatora zewnętrznego (AED) oraz wskazuje na jego znaczenie dla zwiększenia skuteczności akcji resuscytacyjnej, – potrafi bezpiecznie obsłużyć AED, – zna zasady bezpieczeństwa przy zastosowaniu AED.</p>	<p>Uczeń: – wyjaśnia, dlaczego ważne jest jak najszybsze podjęcie resuscytacji, – prawidłowo wykonuje resuscytację krążeniowo-oddechową, – omawia algorytm postępowania w nagłym zatrzymaniu krążenia. – potrafi wykonać resuscytację krążeniowo-oddechową z wykorzystaniem AED, – zna zasady bezpieczeństwa przy zastosowaniu AED.</p>	<p>Uczeń: – analizuje schemat udzielania pomocy poszkodowanemu nieprzytomnemu pozbawionemu czynności życiowych, – wyjaśnia pojęcie <i>nagłe zatrzymanie krążenia</i> (NZK), wymienia jego oznaki, – potrafi rozpoznać nagłe zatrzymanie krążenia, – prawidłowo wykonuje resuscytację krążeniowo-oddechową, – potrafi wykonać resuscytację krążeniowo-oddechową z wykorzystaniem AED, – omawia zasady bezpieczeństwa przy zastosowaniu AED, – wyjaśnia, na czym polega migotanie komór.</p>	<p>Uczeń: – prawidłowo wykonuje resuscytację krążeniowo-oddechową samodzielnie i we współpracy z drugą osobą, – wyjaśnia różnicę między resuscytacją a reanimacją, – wymienia objawy powrotu krążenia u poszkodowanego, – prawidłowo wykonuje resuscytację krążeniowo-oddechową samodzielnie i we współpracy z drugą osobą, z wykorzystaniem AED. – wymienia dodatkowe wyposażenie AED, – wyjaśnia, czym jest program PAD.</p>	<p>Uczeń: – przygotowuje plakat zachęcający do nauki resuscytacji krążeniowo-oddechowej i obsługi AED.</p>
---	---	---	--	--	--

<p>4.4. Urazy. Apteczka pierwszej pomocy</p>	<p>Uczeń: – wymienia objawy związane z najczęstszymi obrażeniami narządu ruchu, – potrafi rozpoznać: złamanie, skręcenie, zwichnięcie, – wymienia przyczyny powstawania tych urazów, – zna zasady udzielania pierwszej pomocy przy urazach kostno-stawowych, – wykonuje opatrunek osłaniający ranę w obrębie kończyny oraz opatrunek uciskowy, – zna wyposażenie apteczki pierwszej pomocy.</p>	<p>Uczeń: – zna zasady udzielania pierwszej pomocy przy urazach kostnych, – wie, które urazy stanowią największe zagrożenia dla życia i zdrowia, – wymienia rodzaje złamań, – potrafi udzielić pierwszej pomocy osobom ze złamaniami kończyn, – wymienia sytuacje, w których może dojść do urazów kręgosłupa, – wymienia przedmioty, które powinny znaleźć się w apteczce domowej, samochodowej.</p>	<p>Uczeń: – wyjaśnia, w jakich okolicznościach dochodzi najczęściej do urazów kostno-stawowych, – stosuje zasady unieruchamiania doraźnego kości i stawów, – zna sposoby, złagodzenia bólu u poszkodowanego ze złamaniem, – opisuje przykłady powikłań wynikających z urazu kręgosłupa, – omawia zastosowanie zaopatrzenia apteczki.</p>	<p>Uczeń: – wie, które urazy stanowią największe zagrożenia dla życia i zdrowia, – wyjaśnia regułę Potta i zasady unieruchomienia anatomicznego, – wymienia przykłady zapobiegania urazom, – przedstawia metody przenoszenia poszkodowanych z urazem kręgosłupa, – uzasadnia, dlaczego wyposażenie apteczki może ulegać modyfikacjom.</p>	<p>Uczeń: – przygotowuje informacje, w których państwach niezbędnym wyposażeniem pojazdu jest apteczka samochodowa.</p>
<p>4.5. Oparzenia. Postępowanie przeciwstrząsowe</p>	<p>Uczeń: – wymienia najczęstsze przyczyny oparzeń,</p>	<p>Uczeń: – wyjaśnia pojęcie <i>oparzenie</i>, – omawia zasady</p>	<p>Uczeń: – omawia oparzenia I, II i III stopnia, – udziela pierwszej</p>	<p>Uczeń: – wymienia przykłady zapobiegania oparzeniom,</p>	<p>Uczeń: – przygotowuje informacje o opatrunkach</p>

	<ul style="list-style-type: none"> – zna stopnie oparzeń, – potrafi postępować przy oparzeniach termicznych. 	<p>postępowania w przypadku oparzenia termicznego,</p> <ul style="list-style-type: none"> – demonstruje metodę chłodzenia w przypadku oparzenia kończyny, – zna najważniejsze przyczyny wstrząsu, wymienia zagrożenia z niego wynikające. 	<p>pomocy przy obrażeniach termicznych,</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia, czego nie należy wykonywać przy oparzeniach, – omawia regułę dziewiątek i dłoni stosowaną do oceny rozległości oparzeń, – wymienia objawy wstrząsu. 	<p>ze szczególnym uwzględnieniem środowiska domowego i małych dzieci,</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia objawy oparzeń dróg oddechowych, – omawia zasady postępowania przy oparzeniach chemicznych, elektrycznych, – stosuje zasady postępowania przeciwwstrząsowego. 	hydrożelowych.
4.6. Zatrucia	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia przyczyny zatruc, – wie, w jaki sposób zapobiegać zatruciom, – opisuje objawy zatruc: gazami toksycznymi, środkami odurzającymi, tlenkiem węgla. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia postępowanie ratownicze w przypadku zatrucia tlenkiem węgla (czadem), lekami lub środkami odurzającymi. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – opisuje zasady bezpieczeństwa w pomieszczeniach skażonych tlenkiem węgla, gazami toksycznymi, – wie, jak postępować wobec osoby, która uległa zatruciu. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zna drogi przenikania trucizn do organizmu, – omawia objawy zatruc pokarmowych oraz sposób udzielania pierwszej pomocy, – wyjaśnia, dlaczego CO jest nazywany cichym zabójcą. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – przygotuje plakat dotyczący zatruc pokarmowych.
4.7. Utonięcia. Wypadki nad wodą	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – opisuje sytuacje, w jakich dochodzi 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia różnicę między podtopieniem a 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia czynności pierwszej pomocy 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia skutki tonięcia w słodkiej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia etapy tonięcia,

	do tonięcia, – wymienia zagrożenia związane z wodą.	utonięciem, – odtwarza etapy pomocy w podtopieniach.	po wydobyciu uszkodzonego z wody, – wyjaśnia, dlaczego osoba, która tonęła, zagrożona jest hipotermią.	i słonej wodzie, – wyjaśnia, jak zapobiegać tonięciu i wypadkom nad zbiornikami wodnymi.	– przedstawia postępowanie w sytuacji załamania tafli lodu.
Dział 5. Zdrowie i jego zagrożenia. Edukacja zdrowotna					
5.1. Choroby cywilizacyjne	Uczeń: – zna i wymienia najczęściej występujące choroby cywilizacyjne.	Uczeń: – potrafi dokonać pomiaru ciśnienia tętniczego, – zna czynniki ryzyka chorób cywilizacyjnych, takich jak: nadciśnienie tętnicze, cukrzyca, zaburzenia gospodarki lipidowej, otyłość.	Uczeń: – zna pojęcie wskaźnika masy ciała (BMI) i potrafi określić, do czego służy, – zna tendencje związane z otyłością wśród dzieci, – potrafi ocenić korzyści kontroli czynników ryzyka miażdżycy w populacji.	Uczeń: – wyjaśnia, czym są zaburzenia gospodarki lipidowej i jakie mogą powodować skutki, – definiuje pojęcie zespołu metabolicznego, – zna tendencje związane z otyłością wśród dzieci, młodzieży i dorosłych w Polsce, – potrafi zapobiegać chorobom cywilizacyjnym.	Uczeń: – wymienia powikłania cukrzycy, – zna normy stężenia lipidów we krwi.
5.2. Zdrowie człowieka	Uczeń: – wyjaśnia termin <i>zdrowie</i> , – wymienia rodzaje zdrowia, – zna wpływ stresu na zdrowie,	Uczeń: – omawia zależności między zdrowiem fizycznym, psychicznym, emocjonalnym, a społecznym,	Uczeń: – opisuje wpływ stresu na zdrowie, – definiuje pojęcia: <i>bulimia</i> i <i>anoreksja</i> , – wyjaśnia następstwa tych chorób,	Uczeń: – określa, gdzie w okolicy swojego miejsca zamieszkania działają instytucje i organizacje świadczące leczenie,	Uczeń: – wymienia rzetelne źródła informacji o zdrowiu, chorobach, świadczeniach i usługach

	– zna zachowania, które sprzyjają zdrowiu.	– zna podstawowe sygnały i objawy problemów ze zdrowiem psychicznym (stres fizyczny i emocjonalny, zaburzenia odżywiania, depresja kliniczna).	– opisuje konstruktywne i niekonstruktywne sposoby radzenia sobie z emocjami, w tym negatywnymi, – wymienia zachowania, które zagrażają zdrowiu oraz wskazuje te, które szczególnie często występują wśród nastolatków, – dobiera i demonstruje umiejętności komunikacji interpersonalnej istotne dla zdrowia i bezpieczeństwa (odmowa, zachowania asertywne, negocjowanie).	– pomoc i wsparcie w przypadkach problemów zdrowia psychicznego, w szczególności świadczące usługi dla młodzieży.	– zdrowotnych.
5.3. Zasady zdrowego życia	Uczeń: – wymienia zachowania, które sprzyjają zdrowiu (prozdrowotne) oraz zagrażają zdrowiu i wskazuje te, które szczególnie często występują wśród nastolatków, – wyjaśnia związki	Uczeń: – odróżnia czynniki środowiskowe i społeczne (korzystne i szkodliwe), na które człowiek ma wpływ, od takich, na które nie ma, – wyjaśnia zagadnienia związane z właściwą i racjonalną aktywnością fizyczną,	Uczeń: – omawia krótkoterminowe i długoterminowe konsekwencje zachowań sprzyjających zdrowiu (prozdrowotnych) i zagrażających zdrowiu, – potrafi analizować wartość odżywczą produktów	Uczeń: – wyjaśnia zagadnienia związane z właściwym, racjonalnym odżywianiem, – uzasadnia jego znaczenie dla zdrowia i rozwoju, w tym ochrony przed chorobami	Uczeń: – przygotowuje ulotki dotyczące składu ulubionych produktów.

	między aktywnością fizyczną, zwyczajami żywieniowymi i dobrostanem emocjonalnym.	– uzasadnia jej znaczenie dla zdrowia i rozwoju, w tym ochrony przed chorobami przewlekłymi.	żywnościowych, np. na podstawie informacji o ich składzie umieszczanych przez producenta na opakowaniu, – potrafi ocenić intensywność wysiłku fizycznego (np. na podstawie pomiaru częstości akcji serca w czasie i po wysiłku).	przewlekłymi, – analizuje tendencje związane z brakiem aktywności fizycznej wśród dzieci, młodzieży i dorosłych w Polsce.	
5.4. Uzależnienia	Uczeń: – zna objawy różnych rodzajów uzależnień behawioralnych, w tym uzależnienie od komputera, internetu, hazardu.	Uczeń: – wie, jakie przekonania dotyczące spożycia alkoholu, palenia tytoniu, stosowania dopalaczy i narkotyków przez młodzież mogą mieć wpływ na podejmowanie ryzykownych zachowań, – wyjaśnia, w jaki sposób można unikać picia alkoholu, palenia tytoniu, brania dopalaczy i narkotyków.	– zna wiarygodne źródła informacji na temat tendencji i skutków dotyczących spożycia alkoholu, palenia tytoniu, brania dopalaczy i narkotyków przez młodzież w Polsce, – zna zasady odpowiedniego stosowania leków (produktów leczniczych) i suplementów diety.	Uczeń: – ustala, co sam może zrobić, aby tworzyć warunki środowiskowe i społeczne, które są korzystne dla zdrowia, – wyjaśnia wpływ substancji psychoaktywnych na sprawność kierowcy, – zna przepisy prawa dotyczące używania substancji psychoaktywnych i prowadzenia pojazdów.	Uczeń: – przygotowuje dane dotyczące uzależnień dzieci i młodzieży (z ostatniego roku).

REGULAMIN OCENIANIA UCZNIÓW IV LO Z EDUKACJI DLA BEZPIECZEŃSTWA

Formy oceniania z edukacji dla bezpieczeństwa

I OKRES

Wyszczególnienie form sprawdzania wiedzy i umiejętności:

- sprawdzian pisemny (kartkówka)	10 punktów
- sprawdzian pisemny (kartkówka)	10 punktów
- aktywność	5 punktów
- praca klasowa (test)	20 punktów
- odpowiedź bieżąca lub meldunek	5 punktów

II OKRES

Wyszczególnienie form sprawdzania wiedzy i umiejętności:

- sprawdzian pisemny (kartkówka)	10 punktów
- sprawdzian pisemny (kartkówka)	10 punktów
- aktywność	5 punktów
- praca klasowa (1h)	20 punktów
- odpowiedź bieżąca lub meldunek	5 punktów

dotatkowo w drugim semestrze

- praktyczna znajomość udzielania pierwszej pomocy (R-K-O)

10 punktów

Punktacja

- od 100% punktów - celujący
- od 85% punktów - bardzo dobry
- od 70% punktów - dobry
- od 55% punktów - dostateczny
- od 40% punktów - dopuszczający

Dodatkowe punkty uczeń może uzyskać za wiedzę wykraczającą poza program nauczania oraz za udział w zawodach, konkursach sportów obronnych.